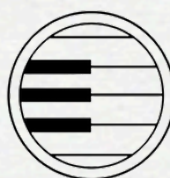
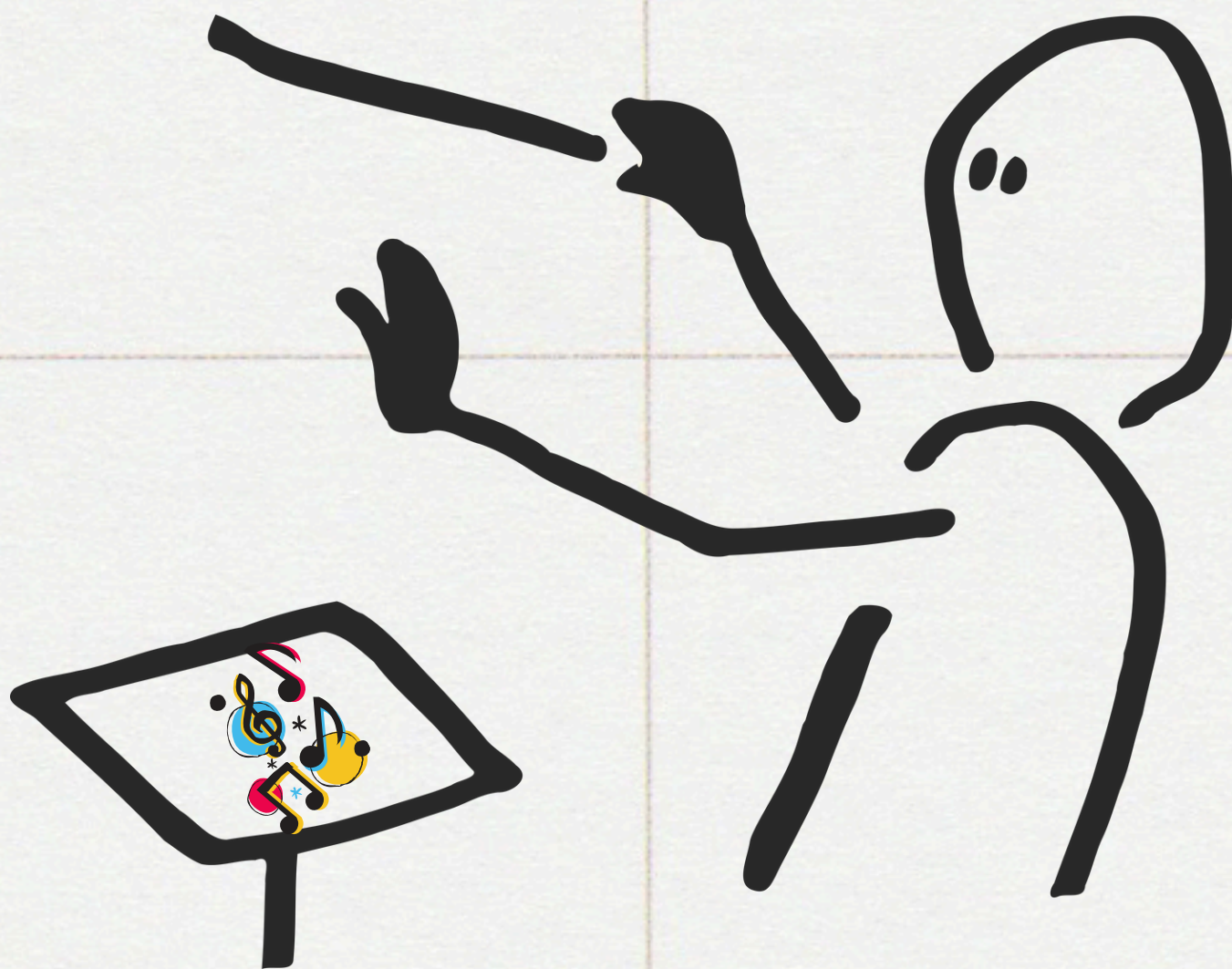

Kippariklinikka 1

Vinkkejä orkesteritoiminnan aloittamiseen.

RIIHIMÄEN
MUSIIKKIOPISTO

Sisällys

1. Alkusanat.....	3
2. Hankkeen taustat.....	4
3. Miksi orkesteri?.....	5
4. Miten alkuun.....	6
4.1 Ennen harjoituksia.....	7
4.2 Harjoituksen alkuun.....	7
4.3 Esimerkkejä tuntisuunnitelmista.....	9
4.4 Ohjelmistovinkkejä.....	10
5. Kapellimestarin vinkit.....	11
6. Mitä orkesterissa opitaan.....	14
7. Ryhmäyttäminen.....	15
8. Harjoitteet.....	16
8.1 Tutustumisharjoituksia.....	16
8.2 Kun meno villiintyy.....	18
8.3 Passiivisen ryhmän aktivointi.....	19
8.4 Osallisuutta lisääviä harjoituksia.....	20
8.5 Vinkkejä improvisointiin.....	22
8.6 Muita harjoituksia.....	24
9. Lopuksi.....	27
Lähteet.....	28
Liitteet.....	29

1 Alkusanat

Musiikki on tarkoitettu jaettavaksi ja kaikille. Siksi musiikkiopistoissakin yhteismusisointia toteutetaan monipuolisesti, mutta usein sen tekeminen jää sivuosaan. Kippariklinikka 1 -hankkeen avulla haluttiin toisaalta nostaa esille yhteismusisoinnin arvoa musiikin harrastuksessa ja madaltaa kynnystä ohjata sitä. Samalla toivoimme, että saamme nostettua puhallinsoittajien määrää oppilaitoksissamme.

Yhteismusisointiryhmän ohjaaminen on vaativaa ja siinä on paljon työtä, joka ei näy silloin kun tunti on käynnissä. Puhallinmusiikin kohdalla yhteismusisoinnin vastuu jää monesti opettajalle, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta orkesterin johtamisesta ehkä ollenkaan. Viime vuosina myös opettajiksi opiskelevilla itsellään saattaa olla hyvin ohut kokemus puhallinorkesterissa soittamisesta. Onneksi alkuun pääsee vaikka kokemusta ei olisi ja sitä helpottamaan on luotu Kippariklinikka 1 -hankkeen avulla materiaalipankkia ja vinkkejä yhteismusisoinnin innostamiseen.

Hankkeen työryhmänä toimivat opettajat Riihimäen ja Keravan musiikkiopistoilta sekä Sibelius-opistoilta ja heidän johtamansa ryhmät. Hankkeen aikana innostettiin ja sitoutettiin puhallinmusiikin valinnoita soittajia harrastukseen. Olemme osaltamme tämän hankkeen avulla saaneet lisättyä puhallin- ja lyömäsoittajien määrää opistoissamme ja toivomme hankkeen materiaalin avulla yhä uusien opettajien tarttuvan tähän innostavaan haasteeseen. Yhdessä soittamisella on tieteellisestikin osoitettuja hyötyjä -ja lisäksi se on motivoivaa ja hauskaa.

Hankkeen materiaalit ovat jaossa vapaasti kaikille yhden hankkeen tärkeän yhteistyökumppanin Suomen Puhallinorkesteriliiton puhallinmusiikki.fi -sivuston kautta. Kippariklinikka -toimintaa on esitely Suomen Musiikkioppilaitosten liittopäivillä Valkeakoskella, Valtakunnallisilla Puhallinpäivillä 2024 Hämeenlinnassa sekä Ruskatrööttä tapahtuman yhteydessä Kippariklinikka-luennoilla.

Opetushallitus tuki hankettamme ja saimme lisärahoituksen avulla työn hyvin alkuun. Toivomme, että työemme puhaltajien kanssa ei jää vain tähän leiriin, vaan että hankkeemme tulokset inspiroisivat yhteismusisointiin sitouttamiseen ja hyödyntämiseen yli instrumenttirajojen.

Haluan hankkeen hallinnoijan puolesta kiittää mahtavasta yhteistyöstä sekä Opetushallitusta, koulutuksen järjestäjiä sekä Suomen Puhallinorkesteriliittoa ja hankkeen toteuttaneita innostavia ja ammattitaitoisia opettajiamme.

Riihimäellä 6.11.2024

Minna Kajander, apulaisrehtori

2 Hankkeen taustat

Kolmen musiikkiopiston orkesteritoiminta oli hankkeen alussa hyvin erilaista. Riihimäen ja Keravan musiikkiopistoissa toimivat pienet alkeispuhallinorkesterit ja vähän pidemmällä olevien ryhmät. Sibelius-opistossa soivat isot ja tunnetut puhallinorkesterit eri taitotasoilla ja opettajien välinen tiimityö oli viety pitkälle. Riihimäellä erikoisuutena olivat koulujen luokkaorkesterit, joiden toiminta oli lähtenyt käyntiin juuri ennen hankkeen alkua. Riihimäen musiikkiopiston pidemmälle ehtineet soittajat harjoittelivat aikuisista harrastajista koostuvissa paikkakunnan puhallinorkestereissa.

Kippariklinikka 1 -hankkeen kannalta lähtöasetelma oli erinomainen. Eri puolilla Suomea toimitaan joka tapauksessa erilaisissa lähtökohdissa ja esimerkiksi ryhmäyttäminen täytyy toteuttaa eri tavoin eri ikäisten soittajien kesken. Toisaalta esimerkiksi koulujen luokkaorkestereissa ryhmä saattaa olla hyvinkin toimiva jo valmiiksi – tai sitten ei. Kun monia erilaisia tilanteita tulee vastaan, tulee myös monia erilaisia ratkaisuja ja tämän oppaan avulla toivottavasti myös juuri Sinulle inspiroivia vinkkejä kokeiluun.

Alkeispuhallinorkesterien harjoitteita tehtiin Riihimäen musiikkiopistolla iltapäivisin toimivien kouluorkestereiden lisäksi myös iltaisin kokoontuvilla alkeisorkestereilla. Iltaryhmien ikäjakauma oli laajempi: mukana oli myös aikuisia, eivätkä soittajat olleet toisilleen juurikaan tuttuja entuudestaan. Junioritason orkestereissa oli samaan tapaan myös vanhempi-lapsi pareja, itsenäisiä harrastuksessaan toimivia nuoria sekä yksittäisiä aikuisia. Aikuisista pääosin koostuvissa Riihimäen työväenyhdistyksen ja Riihimäen rautatieläisten soittokunnissa toimintaan kuuluivat myös orkestereidenomat esiintymiset. Niiden sovittaminen osaksi uusien soittajien mukanaan tuomaan maailmaan osoittautui mielenkiintoiseksi.

Tässä hankkeessa keskityttiin orkesteritoiminnan aloittamiseen ja ryhmäyttämiseen. Kaikenlainen yhteinen tekeminen, muukin kuin soittaminen, on tärkeää, jotta ihmiset saadaan sitoutumaan ryhmäänsä. Orkesterin johtajan tehtävä on alussa tehdä harrastamisesta turvallista, miellyttävää ja hauskaa sekä tukea harrastajaa ja hänen läheisiään vaikeissa paikoissa.

Orkesterissa toimimisen kulttuuria haluttiin tuoda myös työpaikan arkeen, koska samoista periaatteista on paljon hyötyä vaikkapa terveen vuorovaikutuksen ja toisten kunnioittamisen kohdalla. Opettaja, vaikka ei olisi johtanut orkesteria päivääkään, on vuorovaikutuksen ammattilainen ja häneltä löytyy keinoja yksilön ja ryhmän motivointiin. Opettaja ei ole yksin ja orkestereita johtaessa kannattaakin panostaa siihen, että työtä tehdään yhdessä, esimerkiksi tiimityöskentelynä.

3 Miksi orkesteri?

Tässä muutama hyvä tieteeseen perustuva syy, miksi orkesteri kannattaa ja ehdottomasti pitäisi perustaa:

- Musiikki tekee hyvää aivoille. Se vaikuttaa positiivisesti aivojen terveyteen, psyykkiseen hyvinvointiin ja yksilökehitykseen (Duodecim 2023; 24). Soittaminen saattaa lisätä älykkyydosamäärää jopa 7:llä pisteellä (Mensa Norge 2023)
- Ryhmämusisointi auttaa ilmaisemaan omia tunteitaan, parantaa kommunikointia ja sosiaalista vuorovaikutusta (Duodecim 2023; 24)
- Orkesterin osallistava oppimisympäristö luo pohjan elämänmittaiselle harrastukselle ja joillakin se saattaa vaikuttaa jopa ammatinvalintaan. Orkesteritoiminta luo yhteisöllisyyttä, lisää osallisuutta ja kulttuurillista moninaisuutta sekä vaikuttaa positiivisesti ympäristön kulttuurielämän. (Norges musikkorps forbund 2024)
- "Musiikki on kieli, joka yhdistää ihmisiä toisiinsa." (Sinkkonen 2019)
- Yhteismusisointi luo yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja positiivisia tunteita (Stolp, 2023)
- Ihmisillä on sisäsyntyinen tarve luoda merkittäviä ihmissuhteita. Kun yhteenkuuluvuuden tarve täyttyy opiskelukontekstissa, lisääntyy motivaatio ja sitoutuminen (Juntunen 2017, 2).
- Orkesterissa kaikki pääsevät soittamaan ja kukaan ei joudu vaihtopenkille!

4 Miten alkuun

Alkuunhan tarvitaan ensimmäiseksi oma into aloittaa orkesteri ja sitä kannattaa olla paljon! Sillä pääsee jo pitkälle. Orkesterin perustaminen riippuu paljon siitä, mihin olet orkesteria perustamassa ja mikä on orkesterin kantava ajatus: soittotaitoisten ryhmä kansalaisopistoon onnistuu usein melko helposti, kun taas koko puhallinpuolen rakentaminen musiikkiopistoon on jo haastavampaa. Kaikkihan on lopulta kiinni rahoituksesta. Mutta kunhan paikka, aika, soittajat ja soittimet ovat kasassa, pääset jo alkuun.

Alussa ei tarvita mitään. Alussa tärkeintä on tutustua ryhmään ja tutustuttaa ryhmä toisiinsa, eli ryhmäyttää toisilleen vieraat ihmiset orkesteriksi. Yhteisten tavoitteiden ja toiminnan suunnitteluun kannattaa osallistaa soittajia, ja mikäli toimit osana kollegatiimiä, niin koko tiimi. Aluksi hyvä tavoite voi olla ensimmäinen kappale tai ensimmäinen keikka. Pienestä on helppo aloittaa, eikä kynnystä kannata laittaa turhaan korkealle.

Seuraavaksi tarvitaan nuottitelineet ja niille soitettavaa! Maailma on musiikkia pullollaan, ja kollegat ovat hyvä apua ideointiin. Kysy rohkeasti ihmisiltä ympäri Suomen tai vaikka maailman. Internetistä löytyy paljon materiaalia myös ääni- ja partituuriesimerkein. Kaiken tasoille löytyy paljon ohjelmistoa. Lisäksi ohjelmistovinkkejä löydät sivulta 10.

Markkinointi on tärkeää koko orkesterin olemassaolon ajan. Arjen toiminta ja erityisesti konsertit kannattaa saada näkyviin somessa ja kauppojen ilmoitustauluilla. Kaikki esiintymistilanteet kannattaa käyttää samalla uusien soittajien rekrytointiin. Orkesteri tarvitsee ympärilleen hyvän toimintaympäristön, jossa aktiivinen työryhmä tai jopa yhdistys on kullannarvoinen. Toimipaikassa tai -tilassa voi lisäksi olla muita toimijoita. Heille kannattaa kertoa omasta toiminnasta avoimesti ja pohtia samalla mahdollisia yhteistyökuvioita.

Jos tunnet paikkakunnaltasi harrastajasoittajia tai huoltajia, pyydä heitä mukaan orkesteriin. Jopa vasta-alkajien orkesterissa parikin osaavaa soittajaa auttaa omalla läsnäolollaan ja soitollaan paljon niitä, joiden taival on ihan alussa.

Into ja halu oppia siis riittää. Onnistut orkesterin edessä varmasti ollessasi juuri sinä, aidosti ja luonnollisesti sinä. Sinulla on aikaa oppia yhdessä orkesterin kanssa: ääni kerrallaan, kappale kerrallaan, asia kerrallaan. Työ tekijäänsä opettaa ja aktiivisella itsereflektoinnilla ja positiivisella asenteella kasvaa ammatillinen kompetenssi, orkesterin tuntemuksesi sekä sinä kasvat ryhmä- ja orkesteripedagogina.

Muista, ettei mikään ole liian pientä ollakseen todella hienoa!

4.1 Ennen harjoituksia:

Tutustu tilaan, sillä tullessaan uuteen paikkaan ihminen tarkistaa, onko uusi paikka turvallinen. Orkesterille ei usein ole tarjolla optimaaleja tiloja, mutta itse voit johtajana vaikuttaa siihen miten orkesterilaiset tilan kokevat.

Esimerkiksi:

- Tule itse paikalle ennen orkesteriharjoitusta ja pyydä soittajia tulemaan hieman ennen, jotta voitte yhdessä järjestellä tilat. Samalla voi jutella ja tutustua soittajiin. Harjoituksen jälkeen palauttaa yhdessä tila alkutilanteeseen.
- Vaihda joskus harjoituspaikkaa, jotta ryhmäsi kokee uuden tilan haltuunoton hankaluuden. Tämä on hyvä harjoitus esimerkiksi konsertteille, jotka ovat muualla kuin tutussa harjoitusympäristössä.
- Voit myös järjestää tutun tilan toiseen muotoon tai vaikka vaihtaa kokeiluluonteisesti soittajien paikkoja.
- Hyödynnä tilassa olevia asioita oppitunnillasi. Koululuokan seinä on usein täynnä virikkeitä, pulpettien kanssa voi tehdä monenlaista, jumppasalin lattialla on pelikentän viivoja tai seinällä puolapuut. Konserttisalin katsomoa voi hyödyntää harjoituksissa. Kokeile erilaisia valaisuolosuhteita.

4.2 Harjoituksen alkuun:

On hyvä luoda orkesteriharjoitukseen rutiini. Rutiinit luovat turvaa ja auttavat pitämään yllä järjestystä. Voit osallistaa orkesterilaisia luomaan yhteistä toimintakulttuuria.

Esimerkkejä hyvistä rutiineista:

- Nimenhuuto

Luo itseäsi ja orkesteriasi varten käytäntö, jolla tarkistat paikallaolijat. Se voi olla vaikka ihan perinteinen nimenhuuto, voit puhua ääneen ketkä ovat poissa (ja että asiasta on sovittu) tai joku muu rutiini. Opit nimet ja soittajat oppivat toistensa nimet. Käytä puhuteltaessa ihmisten nimiä niin opit ne nopeammin ja oppilas kokee tulevansa kohdatuksi.

- Tuntisuunnitelma

Käytä liitutaulua, fläppitaulua tms. apuvälineenä ja laita soittajille näkyviin, mitä tunnilla on tarkoitus tehdä.

- Ryhmäyttämisen-/tutustumisharjoitus

Kun uusi orkesteri aloittaa, niin soittokavereihin tutustuminen on tärkeää. Tämä sitouttaa ja tekee oppimisympäristöstä turvallisen. Muutamia esimerkkejä löytyy tämän oppaan Ryhmäyttäminen osiosta.

- Lämmittely

Lämmittelyssä olisi hyvä ottaa huomioon koko kehon lämmittäminen soittimen lisäksi. Alkuun voi tehdä esimerkiksi erilaisia venytyksiä, käsien ja hartioiden pyörittelyä sekä hengitysharjoituksia. Oppilaita voi osallistaa kysymällä, miten he yleensä soittotunnilla lämmittelevät ja hyödyntää niitä harjoituksia.

Päivän teemaa voi hyödyntää lämmittelyissä. Ota työn alla olevasta ohjelmistosta lämmittely ideoita. Niitä voi olla esimerkiksi erilaiset rytmit, asteikot ja soinnut.

Asteikot ovat aina hyvä tapa lämmitellä orkesteria. Asteikkoja voi varioida soittamalla niitä esimerkiksi eri rytmeissä, kaanonissa tai eri nyansseilla. Lisäksi asteikon voi soittaa niin, että jokainen soittaa vuorollaan asteikosta yhden ääneen. Näin mennään kaikki soittajat läpi ja katsotaan, montako kertaa asteikko tulee soitettua.

4.3 Esimerkkejä tuntisuunnitelmista:

Mitä tehdä ensimmäisellä tunnilla?

Tunnin tavoitteet:

1. Opitaan tuntemaan toisemme

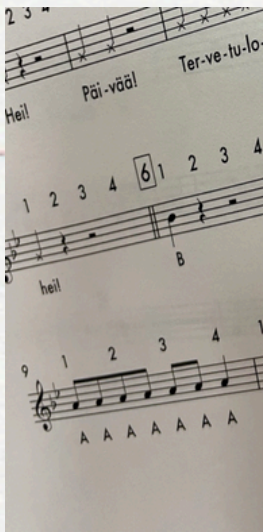
Tehdään yhdessä ryhmäyttämisharjoitus esimerkiksi nimipiiri.

2. Tehdä jotain samanaikaisesti

Yritetään saada laulettua, taputeettua tai soitettua ääni yhtäaikaan. Tähän voi käyttää apuna esimerkiksi palloharjoitusta.

3. Opetellaan laskemaan neljään

Tehdään "Lasketaan neljään" harjoitus.

Tuntisuunnitelma 1

Alkutervehdys

Kehon lämmittely (liittyy uuteen asiaan)

Hengitysharjoitus (liittyy uuteen asiaan)

Soittimen lämmittely (liittyy uuteen asiaan)

Vanhan kertaus (oppimisen näkyväksi tekeminen)

Uuden asian opettaminen

Tuttu ja hauska lopetus

Tuntisuunnitelma 2

Alkutervehdys

Läsnäoloharjoitus (mini-meditaatio)

Soittimen lämmittely (liittyy vanhaan asiaan)

Vanhan kertaus (oppimisen näkyväksi tekeminen)

Tekniikkaharjoitus (liittyy uuteen asiaan)

Uuden asian opettaminen

Tuttu ja hauska lopetus

4.4 Ohjelmistovinkkejä:

Puhallinorkesterinuotteja luokitellaan usein Grade -merkinnällä. Grade 0–1 on aloittelijoille sopivaa materiaalia. Näitä löytyy usealta eri kustantajalta, ja paljon materiaalia on myös saatavana sähköisesti. Kippariklinikka 1 -hankkeen aikana eri orkestereissa käytössämme oli oheisia materiaaleja:

- Jan Utbultin Startklart ja Blåståget-vihkosarjat
- Pink Baton Productions -alkeiskustanteet
- Hal Leonard
- Alfred Music Concert band
- Blossarikustanteet
- Ruskatrööttä 2024 tilausteokset

Puhallinmusiikkia myyvät myös muut suomalaiset puhallinmusiikkikustantamot.

Löydät verkkokaupan osoitteesta

<https://holvi.com/shop/finnbandshop/>

Suomalaisia puhallinmusiikkikustantajia ovat:

- 7ikko kustannus
- Blossari
- Pink Baton Productions
- Suomen Puhallinorkesteriliitto ry
- Suomen Työväen Musiikkiliitto STM ry

Vuosittain järjestettävillä valtakunnallisilla puhallinpäivillä on esillä paljon materiaalia eri tasoille orkestereille.

5 Kapellimestarin vinkit

Tässä luvussa on tarkoitus antaa muutamia hyviä vinkkejä, joilla pääset orkesteritoiminnan alkuun. Vinkkejä on niin harjoitusten suunnitteluun, esimerkiksi tuntisuunnitelmamallit (s. 9), kuin asioihin, joita kannattaa pohtia jo ennen orkesterin perustamista.

Orkesteri on kapellimestarin instrumentti ja oman instrumentin tunteminen on tärkeää. Alussa ei välttämättä vielä ole kokonaisvaltaista tietoutta eri instrumenttien erityisyyksistä, mutta niitä voi matkalla opetella yhdessä kollegoiden ja oppilaiden kanssa. Orkesteriin instrumenttina voi tutustua esimerkiksi hyödyntämällä palloharjoitusta, käsimerkeillä soittamista tai orkesterin soittamista. (s. 24 alkaen)

- Tunne soittajasi

Tärkein asia kaikessa opetuksessa on oppilaiden tunteminen. On olennaista tietää keitä ryhmässä on, millaisia he ovat ihmisinä ja minkälaisia he ovat soittajina. Jokainen oppilas haluaa ja tarvitsee kokemuksen siitä, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan (OPH). Tärkeämpää on kuitenkin vahvistaa orkesterilaisten minäkuvaa ihmisinä ja soittajina ja luoda heistä itseään kunnioittavia yksilöitä. Ryhmässä on tärkeää kokea myötätuntoa ja myötaintoa. Se luo luottamusta.

- Kaikki mukaan

Orkesterissa ollaan yhtä suurta joukkuetta. Urheilujoukkueeseen verrattuna vain sellaisella erolla, että orkesterissa ei koskaan jätetä ketään vaihtopenkille. Orkesteriharjoituksissa on hyvä kunnioittaa kaikkia osallistujia siten, että kaikki pääsevät mukaan ja kaikille on ohjelmistossa mielekästä soitettavaa, sopivasti haasteita ja mahdollisuus onnistua.

Osallisuus ja ryhmäyttäminen ovat edellytys hyvän orkesteritoiminnan rakentumiselle. Orkesterissa tulee kaikkien kokea olevansa ryhmän jäsen ja jokaisella on oltava oma rooli. Opeta oppilaat kuuntelemaan ja löytämään oma paikkansa soivassa kudoksessa. Tarjoa oma paikka myös yhteisössä. Ryhmässä tulee vallita luottamuksen ilmapiiri, jotta uskalletaan heittäytyä musiikin tekemiseen ja kokemiseen yhdessä. Ryhmäyttämiseen ja osallistamiseen löydät vinkkejä materiaalin Harjoitteet -osiosta.

- Oma ammattitaito

Kolme tärkeintä pointtia orkesterin opettamisessa ovat selkeys, johdonmukaisuus ja innostavuus. Opettele peruskaavat hyvin ja keskity sen jälkeen tehtävääsi soiton mahdollistajana ja soittajien auttajana. Pyri näyttämään sisäntulojen lisäksi rytmejä tukevia asioita sekä rohkaisemaan ja kannustamaan soittajia koko olemuksellasi läpi koko teoksen.

Harjoita rauhassa. Pidä tavoitteet pieninä ja selkeinä esimerkiksi "Ensimmäinen tavoite on pysyä kyydissä ensimmäiset 4 tahtia!" tai "Katsotaas päästäänkö 9:stä 16:sta?" Harjoita vain 1-2 asiaa kerrallaan. Lopuksi voitte yhdessä pohtia, onnistuttiinko tavoite saavuttamaan. Jos tavoite on liian suuri, voidaan opetella yhdessä sen pilkkomista pienemmiksi tavoitteiksi. Näin tulee samalla opeteltua oppimaan oppimista ja harjoittelua.

Tee aina niin kuin sanot. On tärkeää muistaa, että 90% orkesteri kuulostaa siltä, miltä sinä sen edessä näytät. Muista aina näyttää kaikki mitä sanot, siten kuin sanot. Jos haluat, että tempo pysyy, varmista ettet itse hidasta tai lyö iskevää kaavaa kevyen sijaan, kun haluat hempeän soundin. Uskalla myöntää virheet, olethan sinäkin ihminen.

Ole läsnä ja anna itsesi innostua. Innostus tarttuu ja sen tuoma positiivinen energia tuo lisää hyvää. Usein oma innostunut asenne soittamista ja orkesterisoittoa kohtaan vie luonnostaan orkesterin ilmapiiriä oikeaan suuntaan. Pyri harjoittamaan tulevien onnistumisten avulla, iloitse pienistäkin onnistumisista. Keskity hyvään.

Oman ammattitaidon kehittäminen vaatii aikaa ja työtä. Ole valmis haastamaan itseäsi oppiaksesi lisää. Kysy apua, tutki, pohdi, harjoittele.

- Sopiva materiaali

On olennaista löytää juuri sinun ryhmällesi sopivaa materiaalia. Materiaalin valinnassa ensiarvoisen tärkeää on kohdassa 1 mainittu soittajien tunteminen. Kun tunnet soittajat ja heidän osaamisensa, on helppo katsoa stemmaa ja pohtia, voiko oppilas onnistua sen soittamisessa. Jos epäröit, voit aina kysyä oppilaan soitonopettajalta ja näin sinulle alkaa myös muodostua käsitys soittajien tasosta ja kehityksestä.

Voit osallistaa oppilaita kuuntelemalla oppilaiden kappaletoiveja tai antamalla oppilaille mahdollisuuden valita ohjelmistossa olevista kappaleista esimerkiksi konserttiin yhden kappaleen.

- Materiaalin osaaminen

Opettele materiaali niin hyvin, ettei sinun tarvitse keskittyä muisteluun tai tekniikkaan. Siitä tulee "miettimisnaama", joka usein näyttää soittajista yrmeältä. Luonnollinen tulkinta on "olen tehnyt jotain väärin ja kapellimestari on vihainen".

Osaa aina kaikki, helpotkin kappaleet, hyvin. Tutustu ja analysoi, keksi rytmeistä harjoitteita yms. ja sovelta materiaalia monella tapaa. Opettele kaikkien orkesterissa olevien soittimien sormitukset ja kysy kollegoilta vinkkejä äänenmuodostukseen ja mahdollisiin alkutaipaleen ongelmiin.

Opettele myös kaikkien soittimien kasaaminen ja purkaminen, se saattaa olla tarpeellinen taito...

Kapellimestarin vinkit kirjoitti MuM, diplomikapellimestari Hanna-Mari Lehtonen

6 Mitä orkesterissa opitaan?

On tärkeää muistaa, että orkesterissa tai yhteismusisointitunnilla yleensä opetellaan yhteissoittotaitoja. Oppituntien tavoitteet poikkeavat instrumenttintuntien tavoitteista huomattavasti. Orkesterissa on tarkoitus oppia muusikkoutta osana suurempaa kokonaisuutta: opetellaan olemaan osa musiikillista yhteisöä: orkesterin tulee olla paikka, johon soittaja voi kuulua.

Orkesterisoiton opettelu voi aloittaa jo aivan vasta-alkajien kanssa. Silloin osaamistaso opittavien asioiden suhteen kulkee käsi kädessä soittotunneilla opeteltavien asioiden kanssa. Opintojen edetessä pidemmälle on orkesterimateriaalin oltava soittotuntien ohjelmistoa ja omaa soittotasoa helpompaa, sillä yhteissoiton opettelu vaatii muusikon koko kapasiteetin.

Orkesterissa opitaan siis yhteisöllisyyttä, ryhmäydytään, tahdistutaan, opetellaan kuuntelemista ja reagoimista, ympäristön kokemista. Oma orkesteri pitää tuntea instrumenttina, jossa jokaisella on oma funktionsa. Se vaatii avoimen mielen ryhmän tarpeita kohtaan. Ja muista: soundi lähtee aina johtajasta.

Parhaimmillaan orkesteri ja yksilötunnit ovat toisiaan täydentävä upea valmennuspaketti, jossa yksilötunnilla on oman instrumentin hallinta sekä yksilön vahvuudet ja haasteet oppitunnin keskiössä.

Orkesteri on puolestaan ryhmävalmennusta, jossa oppii joukkueena toimimiseen ja soittamiseen, se mahdollistaa vertaisoppimisen ja synnyttää kaverisuhteita.

7 Ryhmäyttäminen

Ryhmäyttäminen on tietoisesti ja ohjatusti toteutettu prosessi, jossa kehitetään erityisesti ryhmän jäsenten vuorovaikutustaitoja, turvallisuuden tunnetta ja ryhmän jäsenten välistä tuntemista. Tarkoituksena on lisätä ryhmän toimivuutta, ryhmäläisten osallisuutta ja luottamusta. Eniten ryhmäyttämistä tarvitaan alussa, mutta ryhmäyttäminen on kuitenkin jatkuva prosessi. (Jääskeläinen 2022, 180.)

Orkesterin ryhmäyttämällä on pitkäkantoisia hyötyjä. Ryhmäyttäminen esimerkiksi sitouttaa, osallistaa, vähentää poissaoloja, lisää avoimuutta ja erilaisuuden hyväksymistä, parantaa oppimista, lisää luovuutta, helpottaa yhteistyötä, vahvistaa ilmaisukykyä, parantaa keskittymistä ja ennen kaikkea lisää turvallisuuden tunnetta. Se vaikuttaa positiivisesti niin opettajan, kuin oppilaidenkin hyvinvointiin. Hyvin ryhmäytetyssä ryhmässä oppilaan minäkuva vahvistuu ja itseluottamus kasvaa. (Jääskeläinen 2022, 46-47; Mannerheimin lastensuojeluliitto.)

Richard Ryanin ja Edward Deci julkaisivat vuonna 1985 teorian ihmisen motivaatiosta, hyvinvoinnista ja psykologisista perustarpeista. Teorian mukaan ihminen on aktiivinen toimija, joka pyrkii luontaisesti toteuttamaan itseään ja valitsemiaan päämääriä. Deci ja Ryan nimesivät ihmisen psykologiseksi perustarpeiksi kokemukset yhteisöllisyydestä, kyvykkyydestä ja autonomiasta. Nämä psykologiset perustarpeet ovat voimakkaasti yhteydessä motivationiin. (Toiminta akatemia 2024). Kaikkiin näihin tarpeisiin pystytään vastaamaan orkesteritoiminnassa.

Ryhmäyttämisessä tärkeintä on aitous. Ryhmää, tässä tapauksessa orkesteria, johdetaan omalla persoonalla. Opettajan ei tarvitse antaa ryhmälle kuvaa täydellisestä ryhmäyttäjästä, vaan hänkin saa kokeilla ja erehtyä. Keskeneräisyyden näyttäminen oppilaille auttaa heitä sallimaan sen paremmin myös itselleen. Opettajan osallistuminen ryhmäyttämisharjoituksiin on kuitenkin tärkeää. (Jääskeläinen 2022, 50.)

8 Harjoitteet

Tässä osiossa on esitelty muutamia harjoituksia ryhmäyttämisen, orkesterin kehittämisen sekä erilaisten haastavien tilanteiden tueksi. Harjoituksia voi muokata ryhmän ja omien vahvuuksien mukaan. Otsikointi on suuntaa antava ja harjoituksia voi hyödyntää moneen eri tilanteeseen.

8.1 Tutustumisharjoituksia

Nimipiiri 1

- Asetutaan piiriin
- Jokainen sanoo vuorollaan oman nimensä, uusi nimi lisätään edellisten listaan. Esimerkiksi: Sanna sanoo: Sanna. Minna sanoo oman nimensä ja sen jälkeen Sanna, Minna. Sitten Pekka sanoo oman nimensä ja perään Sanna, Minna, Pekka. Näin toistetaan koko piirin henkilöiden nimet.

Nimipiiri 2

- Asetutaan piiriin
- Jokainen kertoo vuorollaan oman nimen ja liittää siihen eläimen, esimerkiksi Sanna seepra.
- Tämän jälkeen kaikki toistavat nimiparin yhdessä.
- Näin mennään kaikki soittajat läpi.
- Nimeen voi liittää myös taputuksen, liikkeen, tunteen, esineen, asian, yms. nimen.

Terveisiä (nimien muistelua)

- Asetutaan piiriin oman soittimen kanssa
- Valitaan aloittaja (esimerkiksi kapellimestari Minna).
- Minna soittaa jotain (tai johtaa kuvion) ja sanoo, että terveisiä Pekalle. Pekka vastaa "kiitos terveisistä Minna". Tämän jälkeen Pekka soittaa omalla soittimella jotain ja sanoo: "terveisiä Onnille".
- Terveisiä lähetetään aina sellaiselle, joka ei vielä ole terveisiä saanut.
- Viimeiset terveiset saa pelin aloittanut.
- Harjoitus voidaan alkuun toteuttaa myös ilman soittimia. Soittamisen sijaan voidaan heittää esimerkiksi palloa tai hernepussia.

Jotain yhteistä

- Jokainen kertoo vuorollaan oman nimensä (tämän voi jättää pois, jos nimet ovat jo tuttuja) ja jonkin asian josta tykkää.
- Tämän jälkeen samasta asiasta tykkäävät nostavat käden ylös.
- Näin löydetään helposti ryhmää yhdistäviä asioita.

Jotain yhteistä 2.

- Tee edellinen harjoitus pienryhmissä
- Jaa orkesterilaiset 3–5 hlön:n ryhmiin
- Jokainen ryhmä miettii 3–5 kaikille yhteistä asiaa.
- Löydetyt asiat jaetaan orkesterin kesken (valinnainen)
- Harjoituksen voi antaa tehtäväksi myös tauolle.

Ota selvää kuka...

- Kopioi Ota selvää kuka -lomake (liite 1) ja jaa oppilaille.
- Ohjeista oppilaita ottamaan tauolla selvää, keneen ruudukossa oleva väite sopii.
- Ruudukkoon kirjataan sen henkilön nimi.
- Kilpailla voi esimerkiksi siitä, kuka kerää eniten nimiä ruudukkoonsa tauon aikana.

8.2 Kun meno villiintyy

Hengitysharjoitus eli minimeditaatio

- Pyydä oppilaita laittamaan silmät kiinni. (Jos se ei tunnu oppilaasta turvalliselta, niin katseen voi myös kohdistaa yhteen kohtaan alaviistoon.)
- Pyydä oppilaita keskittymään tilan äänien kuuntelemiseen, esimerkiksi kellon tikitykseen tai ilmastoinnin huminaan ja omaan hengitykseen.
- Keskitetään ensin ajatukset kehoon, "skannataan miten keholla menee", miltä tuoli tuntuu, mihin jalat osuu.
- Keskitytään hengitykseen, miltä tuntuu sisäänhengitys, miltä tuntuu uloshengitys.
- Rytmitetään hengitystä
 - Uloshengitys on pidempi kuin sisäänhengitys: Opettaja voi vaikka laskea ääneen kolme iskua sisäänhengitykselle ja neljä iskua uloshengitykselle.
 - Laatikkoharjoituksena: hengitys pysäytetään sekä sisään- että uloshengityksen jälkeen eli lasketaan 4 iskua sisäänhengitykselle, 4 iskua "taukoa" ilma keuhkoissa, 4 iskua uloshengitykselle ja 4 iskua "taukoa" keuhkot tyhjinä.

Soita ja liiku

- Jaetaan orkesterilaiset kahteen ryhmään ja asetaudutaan riiviin vastakkain.
- Toinen ryhmä soittaa neljäsosa- ja toinen kahdeksasosanuotteja.
- Lähdetään kävelemään toisia kohti ja yritetään ohittaa vastakkainen ryhmä limittäin.
- Ohittaessa vaihdetaan soitettavia osia.
- Harjoitusta voi helpottaa tai vaikeuttaa tarpeen mukaan erilaisten rytmien avulla. Alkuun voi harjoitella myös vain taputtamalla.

Tavoite- / palkintotaulu

- Sopikaa yhdessä hyvin sujuvan harjoituksen raamit ja tehkää niistä lista. Esimerkiksi kaikilla on soittimet ja nuotit, harjoituksessa toimitaan kapellimestarin ohjeiden mukaan, saadaan soitettua 3 kappaletta, työrauha, opitaan jokin kappale ulkoa yms. Tavoitteiksi kannattaa asettaa juuri sellaisia asioita, joita halutaan saavuttaa ja jotka kaipaavat kehittämistä.
- Sovitaan haasteen päättymispäivä, pääpalkinto (esimerkiksi leffailta) sekä pari väli palkintoa (esimerkiksi musavisa, kahoot yms.)
- Kapellimestari pisteyttää jokaisen harjoituksen ja pisteet laitetaan tavoitetauluun.
- Tavoitetaulu olisi hyvä olla esillä harjoituksessa ja siitä on hyvä muistuttaa, kun meno alkaa villiintyä.

8.3 Passiivisen ryhmän aktivointi

Seuraa johtajaa

- Yksi näyttää malliksi liikkeen, jota muut matkivat.
- Näin mennään kaikki orkesterilaiset läpi.
- Harjoituksen voi tehdä myös soittimilla, esimerkiksi joku soittaa rytmin malliksi ja muut toistavat perässä.

Kysymys ja vastaus

- Jaetaan orkesterilaiset 2–3 oppilaan ryhmiin.
- Ryhmän jäsenet vuorollaan kysyvät ja vastaavat soittaen (äännellen).
- Kysymys voi olla millainen ääni tahansa, kuten myös vastaus.
- Vastaaaja kysyy aina seuraavan kysymyksen.

Kunniakuja

- Orkesterilaiset jaetaan kahteen jonoon ja jonot asettuvat vastakkain muodostaen kunniakujan.
- Jokainen orkesterilainen kulkee vuorollaan kujan läpi. Muut hurraavat ja taputtavat kulkijalle kovaan ääneen.
- Lopuksi kulkija asettuu takaisin jonoon.

Äänen kuljetus ringissä

- Orkesterilaiset asetetaan ringiin.
- Jokainen soittaa vuorollaan yhden äänen ohjaajan antamassa rytmissä.
- Ohjaaja alkaa nopeuttaa tempoa pikku hiljaa niin nopeaksi, että soittajat eivät enää pysy mukana.
- Harjoitusta voi vaikeuttaa tempolla sekä sillä, että soitettavaksi valitaan joku asteikko tai kappale (esim. Ukko Nooa, Ostakaa makkaraa, Tuiki tuiki tähtönen yms.).

8.4 Osallisuutta lisääviä harjoituksia

Yhteisen toimintakulttuurin luominen

- Kerro orkesteritoiminnan alussa, mitä soittajilta odotetaan esimerkiksi miten poissaoloista ilmoitetaan, kuinka aikaisin harjoitukseen olisi hyvä saapua, miten roudataan ennen ja jälkeen harjoituksen yms. Tästä on hyvä tiedottaa myös vanhempia.
- Tehkää yhdessä oppilaiden kanssa orkesterisäännöt.
- Osallista oppilaita tavoitteiden asettamiseen.
- Voitte miettiä orkesterilaisille omia rooleja:
 - nimenhuutovastaava
 - lyömäsoitin vastaava
 - nuotistonhoitaja
 - tauon kellottaja
 - somettaja

Mikä on mennyt hyvin

- Voit kysellä soittajilta arviota siitä miten harjoituksessa meni tai millainen hyvä harjoitus on.
- Esitä tarkentavia kysymyksiä sille, mitä kerrotaan.
- Sanoita oppimista ja osallista soittajia sanottamiseen.

Vastuuta

- Kysy harjoituksessa soittajilta, kuinka jokin asia soitetaan.
- Pyydä toisia soittajia auttamaan soittokaveria hänen ongelmissaan.
- Käytä musiikkitermejä, joita lapset joutuvat miettimään ja selittämään itse omalla kielellään.
- Soittopaikkoja voi kierrättää stemman sisällä tai jopa koko orkesterin kesken, näin omasta stemmasta pitää ottaa erilainen vastuu.
- Pienessä ryhmässä tai soitinsektiossa, esimerkiksi stemmaharjoituksissa, voisi kukin vuorollaan näyttää milloin lähdetään soittamaan.

Turvasatama

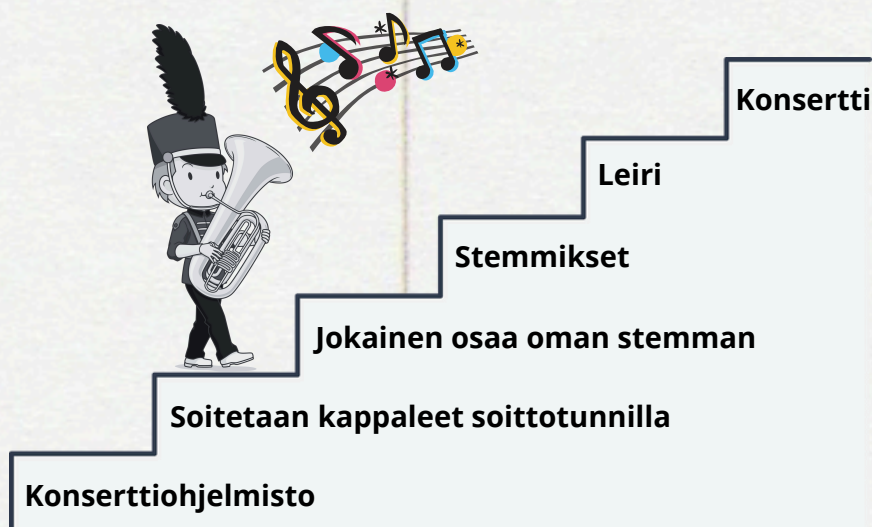
- Joku biisi voi olla soittajille tärkeä. Sitä kannattaa silloin tällöin ottaa ohjelmaan välipalaksi.
- Turvasatama voi olla vaikka iloinen lämmittelyharjoitusbiisi.
- Biisi sopii myös silloin, jos harjoitus jostain syystä on ollut haastavampi. Näin harjoituksesta jää viimeiseksi hyvä mieli.
- Osallista oppilaita lempibiisien löytymiseen.

Yhteisen kappaleen säveltäminen

- Kirjoitetaan tarina niin, että jokainen jatkaa tarinaa aina yhdellä sanalla. Ohjaaja voi antaa tarinalle teemaan ja vaikka ensimmäisen lauseen. Voidaan myös lähteä ilman sen kummempaa suunnitelmaa.
- Ohjaaja kirjoittaa tarinan muistiin.
- Sävelletään tarinaan musiikki. Tarinasta voi poimia esimerkiksi henkilöitä ja tapahtumia ja kysyä oppilailta, miltä tämä voisi kuulostaa. Tarinassa voidaan hyödyntää sanarytmejä ja äänien tuottamiseen voidaan käyttää erilaisia soittotekniikoita.
- Sävellyksestä voidaan tehdä nuotti tai tarinaa voi käyttää improvisoinnin pohjana tekemättä siitä sävellystä.

Yhteinen tavoite

- Yhteinen tavoite motivoi aina
- Sopikaa orkesterille yhdessä jokin isompi, yhteinen tavoite, esimerkiksi puhallinorkestereiden sm-kilpailut, konsertti, montako uutta kappaletta kauden aikana opetellaan yms.
- Suunnitelkaa välitavoitteet.
- Pohtikaa yhdessä mistä tiedätte, että tavoite on saavutettu.
- Tavoitteesta voi rakentaa myös kuvainnolliset portaat.

8.5 Vinkkejä improvisointiin

Äänimatto

- Asetutaan piiriin.
- Jokainen tekee jonkin pienen äänen kehollaan ja jatkaa sitä, kun piirissä seuraava lisää omansa joukkoon. Ope voi aloittaa.
- Kun kaikkien oma ääni on kudoksessa mukana, annetaan äänimaton soida hetki.
- Opettaja ottaa soittimensa ja tekee sillä jonkun äänen äänimaton päälle ja antaa merkin piirissä seuraavalle toimia samoin.
- Lopputuloksena piirissä soi soittimista aikaan saatu äänimatto.
- Jatkokehittelyä:
- Nyt meillä on kaksi erilaista äänimattoa, ne voisi yhdistää jollain tavalla. (Hiljaisuus, yhteinen rytmikuvio tai yhdessä orkesterissa opeteltu kappale)
- Lisäksi voisi suunnitella yhteisen aloituksen ja lopetuksen. Tässä valmis teos esitettäväksi konsertteihin.

Liikkeellä ohjaaminen

- Asetutaan piiriin, ohjaaja keskelle
- Ohjaaja liikuttaa ensin oikeaa kättään ja pyytää soittajia soittamaan niin kuin käsi liikkuu. (Voi myös pyytää yhtä soittajaa esittämään oikealle kädelle kuuluvan äänen ja pyytää muita matkimaan sitä.)
- Heiluta vasenta kättä, sille joku toinen ääni
- Heiluta oikeaa jalkaa, sille joku kolmas ääni
- Vasen jalka, sillekin oma äänensä.
- Lopulta ryhmän on seurattava tarkasti mitä raajaa liikutat ja tuotettava äänet ohjauksen mukaan.
- Lopulta voit alkaa tanssia ja harjoitus päättyy ihanaan kakofoniaan.

Jatkokehittelyä:

- Piirin keskelle oppilas tai parikin ja keksitte uudet äänet.
- Keksikää rytmikuvio, jonka voitte liittää tähän harjoitukseen joko aloitukseksi, lopetukseksi tai taustalle.
- Keksikää tarina, jonka äänitehosteina käytätte tätä harjoitusta.

Luotetaan ääneen

- Jokainen etsii harjoitustilasta itselleen turvallisen paikan.
- Kaikki sulkevat silmänsä.
- Teos alkaa, kun jostakusta tuntuu siltä, että hän haluaa kappaleen aloittaa.
- Teos etenee toisia kuunnellen ja keskustellen, toisista inspiroituen ja samalla uutta luoden.
- Teos päättyy, kun "kaikki on sanottu" ja tuntuu siltä, että teos on valmis

Äänimaisemaa

- Harjoituksen voi tehdä jo aivan vasta-alkavien kanssa ja se tutustuttaa oppilaat improvisaation maailmaan.
- Tarkoitus on keksiä vaihtoehtoisia soittotapoja. Tämä voi tarkoittaa pelkällä suukappaleella soittamista, koneiston / nuottitelineen naputtelua, pelkän ilman puhaltaminen yms.
- Kisa: kuka keksii hassuimman äänen!

Backing tracks

- Etsi YouTubesta sopiva backing track eli taustanauha improvisoinnille ja harjoitelkaa esim. soittopareina soolon improvisoimista
- Aloittaa voi 1–2 sävelestä ja keskittyä rytmisiin asioihin.
- Voitte käyttää myös opettaja–oppilas- tai oppilas–oppilas-parien kysymys ja vastaus -tekniikkaa.
- Lisää säveliä sopivasti.
- Täsmäharjoitus:
 - Blues Backing track in Bb major blues scales:
 - In C: Bb, C, Db, D, F, G
 - In Bb: C, D, Eb, E, G, A
 - In Eb: G, A, Bb, H, D, E
 - In F: F, G, Ab, A, C, D

8.6 Muita harjoituksia

Palloharjoitus

- Ohjaaja(t) heittelevät palloa ja aina kun pallo osuu käteen, soittajat soittavat yhden ääneen. Heittelijä voi olla myös oppilas.
- Ääni voi olla alkuun mikä tahansa ja keskittyminen on lähinnä yhtäaikaan soittamisessa.
- Seuraavaksi voidaan antaa äänen soida niin kauan kuin pallo on kädessä.
- Harjoitusta voi vaikeuttaa valitsemalla tietyn äänen. Tason mukaan voidaan valita myös useampia ääniä esimerkiksi kun pallo osuu käteen soitetaan Bb, kun se osuu seinään soitetaan C ja lattiaan osuessa D.
- Pallon putoamiselle heittelijöiden kädessä voidaan myös keksiä putoamista kuvaava ääni.

Yhteissoittoa käsimerkein

- Orkesteria voi alkuun "soittaa" nuottien sijaan käsimerkeillä.
- Oikealla esimerkki kahden eri äänen (soiva Bb ja soiva C) harjoittamisesta.
- Tässä ensimmäinen ääni näytetään peukalolla ylöspäin ja toinen ääni koko kämmenellä.
- Voit keksiä omat merkit ja lisätä ääniä soittajien osaamistason mukaan.

C-vireiset

Bb-vireiset

Eb-vireiset

F-vireiset

Soitetaan orkesteria

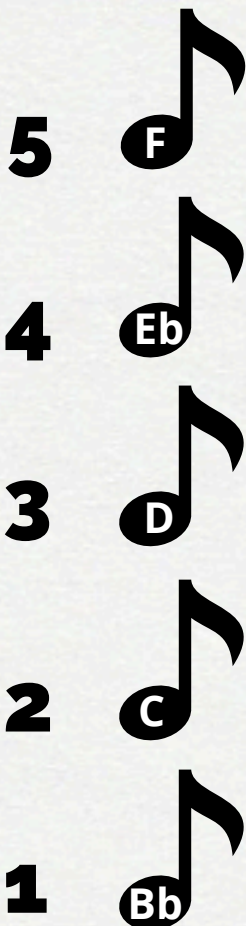
- Kirjoita taululle nuotit alapuolella olevan esimerkin mukaan. Voit halutessasi lisätä myös numerot (vasen sarake): ne kuvastavat nuotin funktiota duuriasteikossa / sointuasteissa
- Osoita haluamaasi nuottiriviä "soittaen orkesterilla" jotain kappaletta esimerkiksi Ostakaa makkaraa, Ukko Nooa yms. Osaamistason mukaan ääniä voi lisätä tai vähentää.
- Alussa voi kirjoittaa nuottinimien tilalle sormitukset tai vedot.
- Oppilaiden voi antaa kokeilla orkesterin soittamista.
- Nuoteissa voi käyttää myös värejä esimerkiksi Boomwhackers -melodiaputkien periaatteiden mukaan. Melodiaputket ovat hyvä osallistava tapa soittaa, jos esimerkiksi oma soitin on unohtunut kotiin tai puhaltimen soittaminen alkaa väsyttää..

C-vireiset

Bb-vireiset

Eb-vireiset

F-vireiset

Lasketaan neljään

- Kapellimestari johtaa neljän kaavaa ja orkesterilaiset taputtavat tai soittavat jokaisella iskulla.
- Kun tämä sujuu yhdessä, niin vaikeutetaan tehtävää. Seuraavaksi voidaan soittaa esimerkiksi ensimmäisellä ja kolmannella iskulla tai kolmannella ja neljännellä iskulla.
- Kapellimestari voi itse valita, millä iskuilla soitetaan.
- Harjoitusta voi vaikeuttaa esimerkiksi eri rytmeillä ja erimittaisilla tauoilla.
- Aloittavalla orkesterilla ei välttämättä ole ennakkoluuloja vaihtuvia tahtilajeja kohtaan, joten harjoituksessa voi laskea myös viiteen tai vaikka yhdeksään. Asia joka yleensä tulee eteen vasta vuosien kuluttua, tulee helposti opittua jo soittouran alkumetreillä.

Sisäisen rytmitajun harjoittelua

- Harjoitus on sama kun edellä, mutta nyt harjoitellaan ilman kapellimestaria.
- Kapellimestari kertoo, millä iskunosilla soitetaan ja käynnistää harjoituksen.
- Muutaman tahdin jälkeen kapellimestari lopettaa johtamisen ja orkesterilaiset jatkavat annettujen iskujen soittamista.
- Soittajat yrittävät yhdessä pitää yllä annettua tempoa ja soittaa ohjeistettua rytmiä.

Vaikeampi versio

- orkesteri taputtaa ykkös iskulle äänen aloituksen merkiksi, laskee tauot hiljaa mielessään ja taputtaa uudelleen:
 - 2 tahdin päähän ykkösiskulle (Clap - 2 - 3 - 4 | 1 - 2 - 3 - 4 | clap)
 - 4 tahdin päähän ykkösiskulle
 - 8 tahdin päähän ykkösiskulle
 - 16 tahdin päähän ykkösiskulle
 - 32 tahdin päähän ykkösiskulle
- opettaja voi pitää metronomin äänettömällä tarkistaakseen miten tempo taukoja laskiessa pysyy orkesterilaisilla
- tempon pysymistä helpottaa pienien aika-arvojen ($1/8$ tai $1/16$) ajatteleminen

9 Lopuksi

Tämän oppaan tarkoituksena on ollut antaa työkaluja orkesteritoiminnan aloittamiseksi tai vinkkejä orkesteritoiminnan kehittämiseksi. Orkesteritoiminnan kehittäminen ja ylläpitäminen musiikkioppilaitoksissa ja kunnissa motivoi ja sitouttaa oppilaita harrastuksen pariin sekä luo yhteisöllisyyttä ja rikastaa alueen kulttuurielämää.

Orkesteritoimintaa aloitettaessa saattaa kohdata monia haasteita esimerkiksi resurssit, aika, oma osaaminen yms. Niiden ei kuitenkaan kannata antaa lannistaa itseään, sillä toiminnan hyödyt maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. Rohkeasti uutta kokeilemalla pääsee eteenpäin. Onnistumiset ja erehdykset kasvattavat meitä ryhmäpedagogeina ja opettavat meille paljon orkesterista instrumenttina.

Hankkeen myötä olemme kokeilleet monia erilaisia tapoja luotsata orkestereita. Mukaan mahtui niin epäonnistumisia ja kömmähdyksiä, kuin upeita onnistumisiakin. Erityisen tärkeitä olivat refleктоivat keskustelut kollegoiden kanssa, jolloin pystyimme arvioimaan erilaisia tilanteita useasta eri näkökulmasta. Näiden ansiosta pystyimme vastaamaan jokaisen orkesterin tarpeisiin.

Puhallinorkesterissa soittaminen on elämänmittaista musiikin harrastamista parhaimmillaan ja kaiken tasoiset soittajat pystyvät soittamaan yhdessä. Monien eritasoisten soittajien yhteissoitto tarvitsee toimiakseen ammattimaisesti toteutettujen, taitotasoltaan ja soittimistoltaan joustavien, sävellysten ja sovitus-ten tekoa. Se on osaamisen alue, jota täytyy tulevaisuudessa kehittää orkestereita johtavien opettajien ammatissa kenties seuraavassa hankkeessa.

Hankkeessa mukana olivat:

Riihimäen musiikkiopistosta Sanna Engström, Severi Hietala,
Minna Kajander ja Hanna-Mari Lehtonen

Keravan musiikkiopistosta Elsi Kouvo, Jenni Suhonen, Nina Rissanen
Sibelius-opistosta Mika Hakala, Jenni Hiipakka,
Anni Ollila-Nordström ja Tuija Sottinen

Suomen Puhallinorkesteriliitosta Sami Ruusuvuori,
Mari Kaasinen-Annanperä ja Tiiu Tuominen

Lähteet

Juntunen, M-L. 2017. Oppilaan yhdenvertainen oikeus laadukkaaseen musiikinopetukseen peruskoulussa turvattava. Artsequal 1/2017. Viitattu 12.12.2025. https://www.bravoskolor.fi/Site/Data/3365/Files/PB_musiikinopetus_peruskoulussa-2.pdf

Jääskeläinen, L. 2022. Ryhmä toimivaksi -Helppoja harjoituksia ryhmäyttämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024. Viitattu 12.12.2024. Mll.fi.

Mensa Norge 2023. Viitattu 15.10.2024. <https://www.mensa.no/mensa/mensaprisen/>

Nurmi, Mikko 2019. *Mitä musikaalisuus on?* Tampere: Vastapaino.

Norges musikkorps forbund 2024. Korps som verktøy for sosial bærekraft. Viitattu 11.12.2024.

https://cdn.prod.website-files.com/658055cdf20fc2fc6370b7e8/674830f369f3e06e063b3979_LM24-uttalelse2.pdf

Opetushallitus 2017. Opetussuunnitelmien perusteet. Viitattu 13.4.2024 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Stolp, E. 2023 Yhteismusisointi tarjoaa erityislaatuisen näkymän lapsen toimijuuden tarkasteluun. Viitattu 16.10.2024.

<https://www.jyu.fi/fi/uutinen/yhteismusisointi-tarjoaa-erityislaatuisen-nakymän-lapsen-toimijuuden-tarkasteluun>

Särkämö, T. & Sihvonen, A. 2023. Millaisesta musiikista aivot pitävät. Duodecim 139, 2085-9. Viitattu 15.10.2024. <https://www.duodecimlehti.fi/duo18031>

Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Helsinki: Duodecim.

Toiminta-akatemia 2024. Viitattu 13.12.2024. <https://toimintaakatemia.fi/itseohjautuvuusteoria/>

Liite 1

Ota selvää kuka...

Tykkää soittamisesta	Soittaa rumpuja	Kuuntelee rockmusiikkia	Omistaa lemmikkejä
Harrastaa urheilua	Pelaa pelejä	Tykkää tanssimisesta	Tykkää laulaa
Tykkää suklaasta	Omistaa punaiset sukat	Lukee jotain kirjasarjaa	On monta sisarusta
Vanhempi soittaa jotain	On käynyt ulkomailla	On siniset silmät	Pitää sateesta

